

O INSTITUȚIE DE ÎNVĂȚĂMÂNT ELITISTĂ: „LICEUL ȚĂRANILOR”

AN ELITE EDUCATIONAL INSTITUTION: THE ”PEASANT HIGH SCHOOL”

Ion Valer XENOFONTOV

Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea de Stat din Moldova

E-mail: ion.xenofontov@usm.md

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5993-1235>

Rezumat: *Pe baza materialelor de arhivă, a memorialisticii, a presei de epocă etc. se prezintă istoria Liceului de Băieți nr. 3 „Alexandru Donici” din Chișinău. Grație nivelului înalt de profesionalism al cadrelor didactice, liceul s-a transformat într-o autentică pepinieră de formare a personalităților notorii din diferite domenii din cadrul spațiului românesc și chiar din exterior. Elev la „liceul țăranilor” a fost și Radion Chiaburu, coleg în Clasa Palatină cu Marele Voievod de Alba-Iulia Mihai, viitorul rege al României.*

Cuvinte-cheie: *Liceul de Băieți nr. 3 „Alexandru Donici”, Chișinău, Basarabia, perioada interbelică.*

Abstract: *On the basis of archival materials, memoirs, period press, etc., is presented the history of the ”Alexandru Donici” Boys' High School No. 3 in Chisinau. Thanks to the high level of professionalism of the teaching staff, the high school has become an authentic training ground for notorious personalities from various fields in Romania and abroad. Radion Chiaburu, a student of the „peasants' high school”, was also a fellow student of the Palatine Class with the Great Voivode of Alba-Iulia Mihai, the future King of Romania.*

Keywords: *„Alexandru Donici” Boys High School no. 3, Chisinau, Bessarabia, interwar period.*

Includerea Basarabiei în componența României a generat o modificare substanțială a învățământului, care devine unul național și accesibil unei categorii de populație mai mare, în comparație cu perioada anterioară, țaristă.

În august 1918, Liceul (Gimnaziul) de Băieți nr. 3 „Nicolae al II-lea” din Chișinău a fost redenumit în numele fabulistului Alexandru Donici. Liceul era amplasat în Palatul Sfatului Țării¹. În mai 1920, liceul, alături de alte instituții de învățământ din Chișinău, a fost vizitat de suveranul României, regele Ferdinand I². În anul de studii 1918–1919 s-a românizat clasa I-a, peste un an – întregul curs inferior, iar în anul școlar 1920–1921 – întregul Liceu. Director al Liceului a fost Ion Macovei. Acesta, la 1 mai 1920, a avut altercații cu un agent de siguranță, în pădurea Durești, în timpul excursiei elevilor, ieșire organizată în scop didactic și științific³. Cadrele didactice depuneau eforturi pentru a îmbina transmiterea cunoștințelor cu cea de „însănătoșire a gustului și deprinderilor elevilor [...] să cultive în sufletul copiilor dragoste către natură, distracții sănătoase ca jocul la aer liber”⁴.

În cadrul instituției de învățământ au activat personalități notorii: Leon T. Boga, Mihail Bârcă, Nicolae Popovschi, Vasile Harea ș.a.

Scriitorul George Dorul Dumitrescu prezintă atmosfera suavă ce încălzea viața acestei instituții de învățământ: „În școală priveghează bunătatea ce nu cunoaște margini încarnată în omul de o factură morală deosebită, directorul, pedagogul de vocație, domnul L.T. Boga”⁵. Leon T. Boga își amintea că în toamna anului 1918 atunci când a făcut apelul elevilor: „La fiecare nume citit din catalog auzeam repetându-se: *nu, nu., adică nu știe românește* [...] Cu glas tremurător [...] eu continuai apelul. Moldovenii ce mai urma

¹ Maria Vieru-Ișaeu, *Două monumente istorice ale Chișinăului ne cer îndurare*. În: *Literatura și arta*, 1997, 6 noiembrie, p. 7.

² Nicolae Cazacu, *Vizita regelui Ferdinand I în Basarabia (18–24 mai 1920)*. În: *Anuarul Catedrei de discipline sociumanistice*, 2009/2010, 2011, p. 25.

³ Direcția Generală Arhiva Națională a Agenției Naționale a Arhivelor (infra: DGAN a ANA), F. 723, inv. 1, d. 43, ff. 103, 169–170.

⁴ *Ibidem*, f. 170.

⁵ George Dorul Dumitrescu, *„Îți scriu din Chișinăul alb...”* /Colecția „Memoriile Basarabiei” /Ediție îngrijită, studiu introductiv de Aliona Grati, Chișinău, Știința, 2022, p. 49.

în catalog, strigau tare: *Știu, domnul profesor!*”¹. Liceul era format în majoritate din copii sătenilor din proximitatea Chișinăului. Comitetul Școlar era foarte dornic cu copii sătenilor oferindu-le costume de uniformă².

Serviciul divin la capela Liceului era oficiat de preotul V. Doncilă. Orchestra simfonică era dirijată de profesorul Teodor Lujanschi, care avea drept deziderat promovarea muzicii universale.

Profesor de muzică (1918–1926) era compozitorul Mihail Bărcă, absolvent al Școlii Muzical-dramatice din Moscova³, înlocuit de G. Gâdei, absolvent al Conservatorului din București⁴. În 1928, corul școlar a fost distins cu Premiul II la un concurs de profil de la București pentru piesa „Somnoroase păsărele”, după muzica lui T. Flondors.

În anii 1928–1930, Liceul „M. Eminescu” a fost amplasat în localurile liceelor nr. 3 și 4 din Chișinău, fiind nevoit să-și desfășoare activitatea în orele de după amiază. Deoarece directorul Liceului nu era în stare să conducă toate clasele, fiind totodată și director la Liceul de Băieți nr. 4 „Alecu Russo”, școala fiind deja segmentată în două edificii, Gavril Zlatov, preotul de religie a fost numit să monitorizeze cursul superior al Liceului, care funcționa în clădirea Liceului de Băieți nr. 3 „Alexandru Donici”. Această funcție a deținut-o pe parcursul a doi ani (1928–1930)⁵.

În 1932, Liceul avea 11 clase cu 490 de elevi, având cel mai mare internat din oraș – cu 106 locuri.

La „liceul țăranilor”⁷ din str. Viilor a învățat în clasa I-a și Rodion Chiaburu, născut la 10 aprilie 1920, în satul Peciste, jud. Orhei. Acest „elev de elită” a fost selectat în ianuarie 1933 de inspectorul Nicolae Saxu, învățătorul privat de clasele primare (1928–1931) al principelui moștenitor Mihai, Mare Voievod de Alba-Iulia, ca să învețe în Clasa Palatină. „După ce a fost ales, profesorul Saxu i-a spus: *Pe tine te-am văzut, băiat isteț [...]. Mi-am călcat pe suflet, deși erai aphon – adică am ignorat faptul că nu știai să cânti, ținând cont de celelalte calități ale tale (inteligența, aptitudinea pentru învățătură [...])*”⁹. Decizia era una surprinzătoare cu atât mai mult că însuși N. Saxu era profesor de muzică și desen. „Fiind la internat, seara (în timp ce-și făcea temele pentru ziua următoare, stând cu un alt coleg și «buchisind lecțiile») a venit la el directorul-adjunct: *Chiaburule! Care ești tu? Eu!,* răspunde el. *Hai cu mine la director.* Ajuns în biroul directorului, acesta îi spuse: *Elev Chiaburu, avem bucuria să-ți spunem că ai fost selectat ca să faci parte din clasa voievodului Mihai. O să pleci mâine seară la București. Te va însoți domnul Pamfil, deputat de Orhei, profesor de chimie și fizică la liceul nostru – situație care l-a lăsat fără cuvinte!*”¹⁰. Radion Chiaburu a fost transferat în ianuarie 1933 la București, urmând să fie „reprezentantul liceelor din Basarabia”. Era cel mai în vârstă dintre cei 11 colegi a voievodului Mihai din Școala creată special pentru instruirea Principelui Moștenitor din reprezentanții diferitor medii sociale (fii de militari, avocați, învățători, profesori țărani, librari, mecanici auto, factori poștali), naționale¹¹ și provincii românești. Unul dintre acești elevi era bucureșteanul Ștefan Popescu, fiul avocatului Tudor Popescu, tatăl cu cei mai mulți copii din București (12!). Fiecare elev avea propria lui bancă, ajustată la înălțimea acestora. Structura anului școlar era următoarea: primul trimestru din școală (care începea la 1 septembrie) se făcea la Sinaia, la Castelul Peleş (deoarece Regele Carol al II-lea și curtea se afla acolo), până la vacanța de iarnă; după Bobotează, în ianuarie, elevii reveneau la București, în incinta Palatului Regal, unde locuiau regele și voievodul și la final,

¹ Leon T. Boga, o amintire. În: *Unirea*. Revista elevilor Liceului de Băieți nr. 3 „Alexandru Donici” /fondată de elevii clasei a V-a, anul școlar 1932–1933, Chișinău, Tipografia Băncii Centrale Cooperative, an. I, nr. 3, 1933, pp. 8-10.

² P. Ștefănuță, *Alexandru David*. În: *Viața Basarabiei*, an. IV, nr. 5, 1935, p. 73.

³ Gleb Ciaicovschi-Mereșanu, *Mihail Bărcă, compozitor și dirijor*, Chișinău, Știința, 1995, p. 7, 43.

⁴ Nicolae Corlăteanu, *Liceul „A. Donici”*. În: *Literatura și arta*, 26 mai, 1994.

⁵ Larisa Noroc, *Cultura Basarabiei în perioada interbelică (1918–1940)*, ediția a doua, revăzută și adăugită, Chișinău, S. n., 2011, p. 57.

⁶ Arhivele Naționale ale României (infra: ANR), F. „Casa Școalelor”, 1933, d. 341, f. 64.

⁷ P. Ștefănuță, *Alexandru David*. În: *Viața Basarabiei*, an. IV, nr. 5, 1935, p. 73.

⁸ Era o clasă de liceu special organizată pentru Mihai, viitorul rege al României. A fost creată la inițiativa regelui Carol al II-lea, fiind susținută de Dimitrie Gusti, ministru al instrucțiunii publice, și de istoricul Nicolae Iorga.

⁹ Tudor Vișan-Miu, Mihai Vișan-Miu, *Povestea vieții lui Radion Chiaburu (n. 10 aprilie 1920) coleg de clasă cu Marele Voievod de Alba Iulia, Mihai al României (în clasele I-V de liceu, între 1933–1937)*, București, Memoriae, 2014, pp. 10-11.

¹⁰ *Ibidem*, p. 12.

¹¹ Este vorba de Walter Heltmann, fiu de profesor din Brașov, reprezentând minoritatea sașilor (etnia germană) și Ivan Paul Kovacs, fiu de preot reformat din Târgu Mureș, reprezentând minoritatea secuilor (etnia maghiară). *Ibidem*, p. 18.

spre vară, era „luna de sinteză”, exprimată prin organizarea diverselor excursii. R. Chiaburu a studiat în această clasă până în anul 1937, întreținând, totodată, o corespondență cu colegii săi de la Chișinău, „împărtășindu-le impresiile culese în clasa augustului elev”¹. În toamna anului 1937, Radion Chiaburu, alături de alți 7 colegi, a părăsit Clasa Palatină din cauza „reducerii bugetare”, continuându-și studiile la Liceul Militar „Mihai Viteazul” din Târgul-Mureș, primind în acest sens o recomandare de la însași regele Carol al II-lea.

Din păcate, nu toți fii de țărani, elevi ai liceului, au avut șansă să se realizeze în „drumul spinos al cărții”. Este cazul lui Chiril Pamfil din s. Meleşeni, jud. Orhei. La Liceu învăța bine, fiind bursier în toate clasele. Bursa însă îi oferea deținătorului dreptul doar la hrană și la locuință. Cele necesare pentru cărți și îmbrăcăminte le câștiga din mediațiile oferite pentru „fii de boieri răsfățați și prea puțini ostenitori de carte”. În timpul vacanței de vară, la fel lucra pentru a obține bani necesari pentru următorul an școlar. Astfel, într-o vară a muncit la Iași la pietruirea unor străzi împreună cu muncitorii. La fel, trudea din greu și iarna. A absolvit Universitatea din Iași, specialitatea de limbă germană. Surmenajul fizic și intelectual l-a extenuat însă în așa fel încât a decedat la o vârstă fragedă.

În 1933 se constata faptul că instituția dispunea de materiale didactice suficiente și bine întreținute. Internatul și bucătăria se prezentau foarte bine. Pretutindeni se constata buna administrație, perfectă curățenie și ordine³.

La 9 noiembrie 1932, Comitetul Școlar a achitat personalului didactic, administrativ și de serviciu al Liceului salariile restante pentru lunile martie–aprilie, în sumă de 431 980 lei. Pentru acele cheltuieli s-a alocat 400 000 lei de la Ministerul Domeniilor; 100 000 lei – Prefectura jud. Lăpușna; 200 000 lei – Primăria mun. Chișinău⁴. În anii 1932–1933, Comitetul Școlar a dispus achitarea sumei de 37 450 lei pentru amenajarea camerei de spălat a elevilor interni, precum și pentru construcția unui depozit de lemne în curtea instituției. S-a hotărât amenajarea a trei camere cu un sistem de robinet care să permită elevilor utilizarea rațională și igienică a lavoarelor în sumă de 25 000 lei, oferta inginerilor Rudi și Borșceanschi, cu rectificarea ca rezervorul de apă să fie construit nu din tablă de fier, ci din zinc sau alamă⁵.

În calitate de contabil a activat Boris Cocio, diplomat al Academiei de Înalte Studii Economice din București, fost contabil-șef al Băncii Comerciale Române din București, părăsind acest post din cauza reducerilor bugetare⁶.

În 1933, localul Liceului a fost cedat Facultății de Agronomie, ceea ce a suscitat o tensiune în cadrul corpului profesoral care a transmis telegrame la București, considerându-se că „acest fapt va duce la desființarea Liceului”⁷. Drept urmare a transferării Facultății de Agronomie la Chișinău în localul Liceului de Băieți „Alexandru Donici”, acesta din urmă a fost transferat în localul fostei Școli Profesionale de Fete de gr. I, estimate a fi un sediu „mic și neîncăpător”. Pe baza unui ordin al Ministerului Instrucțiunilor Publice, la 14 august 1933 a fost încheiat un proces-verbal de primire-predare semnat între Eugenia Cammer, directoarea Școlii Profesionale de Fete și Ioan I. Macovei, directorul Liceului de Băieți „Alexandru Donici”. Clădirea principală avea un subsol cu două camere, având ieșire la nivel cu o scară de ciment. Camerele erau prevăzute cu trei ferestre duble în stare bună, geamurile toate bune, o sobă de teracotă vopsită. Pe jos era pardoseală de scânduri. Parterul era format din nouă camere, un hol, o cameră instalație de baie, care are cazan de aramă, o plită aparte și cinci chiuvete emailate, o cameră cu instalație de un closet cu apă și o chiuvetă de faianță; o cameră cu instalație de trei closete cu apă și două coridoare. Toate camerele de la parter erau prevăzute cu 28 de ferestre duble, toate fiind vopsite și în bună stare. Balconul clădit în afară, era împrejmuț cu forme speciale de ornament cu ciment. În toată clădirea era instalație de lumină electrică, în stare bună de funcționare. Acoperișul era nou din tablă zincată. O clădire aparte era destinată locuinței directorului, compusă din patru camere, un coridor, două antreuri, o cameră de instalație și o doză de apă. Toată casa număra opt ferestre duble vopsite. Magazia era compusă din două

¹ *Un sol simbolic al Basarabiei*. În: *Unirea*. Revista elevilor Liceului de Băieți nr. 3 „Alexandru Donici”, an. I, nr. 3, Chișinău, 1933, p. 45, 48.

² P. Ștefănuță, *Destinul tragic al unui fiu de plugar pornit pe drumul spinos al cărții*. În: *Viața Basarabiei*, an. IX, nr. 2-3, 1940, p. 73.

³ ANR, F. „Casa Școalelor”, 1933, d. 343, f. 14.

⁴ *Ibidem*, d. 344, f. 29.

⁵ *Ibidem*, ff. 7-7v.

⁶ *Ibidem*, f. 1.

⁷ *Cronica școlară*. În: *Unirea*. Revista elevilor Liceului de Băieți nr. 3 „Alexandru Donici”, an. I, nr. 3, Chișinău, 1933, p. 46.

saraiuri din piatră, acoperite cu tablă veche vopsită. Un teren de 1,5 ha (fosta livadă)¹.

Din cauza că transferul a fost realizat într-un spațiu mai mic acest fapt a dus la desființarea internatului, a claselor inferioare paralele (clasele I–IV), obiectele de mobilier și de instalații, precum și întreaga avere a internatului desființat rămânând inutilizabile². De aceea, se solicita cedarea acestor obiecte de la Facultatea de Agronomie în schimbul unei recompense bănești în valoare de cel puțin 50 la sută din prețul inventarului. Se prezenta și un tablou al obiectelor și prețul din registrul de inventar. Astfel, în inventar erau incluse produsele și prețul per unitate: 135 de paturi de fier – 325 lei; 92 de saltele de iarbă de mare – 50 lei; 151 de pături – 400 lei; 200 de farfurii late (smălțuite) – 21 lei; 200 de farfurii adânci – 23,50 lei; 200 de furculițe – 15,50 lei; 200 de cuțite – 36,60 lei; 200 de linguri pentru supă – 6 lei; 38 de polonice – 38,80 lei; 21 de castroane pentru supă – 141 lei; 32 de blide pentru carne – 156 lei; 8 cainice – 186 lei; 10 câni de sticlă (pentru apă) – 20 lei; 250 de cești – 14,93 lei; 250 de lingurițe pentru ceai – 6 lei; 11 solnițe – 10 lei; două ceaune – 500 lei; 15 tăvăli – 92 lei; două mașini de tocat carne – 1 120 lei; o râșniță – 30 lei; patru răzătoare – 105 lei; două topoare, cuțite și un fierăstrău de tăiat oase; o mașină pentru înghețată – 1 380 lei; un samovar – 3 000 lei; o piuliță – 300 lei; un rezervor pentru ceai – 21 900 lei; 25 de bănci pentru sufragerie – 82 lei; o balanță mare (zecimală) – 3 000 lei; o balanță mijlocie – 1 500 lei; un cântar cu talgere – 1 200 lei; trei dulapuri pentru blide – 1 000 lei; un dulap pentru pâine – 3 000 lei; o masă de stejar pentru blide – 1 000 lei; 21 butoaie pentru murături – 600 lei etc.³.

Potrivit prevederilor din bugetul modificat pentru anul 1933 era prevăzut mobilier nou (15 000 lei), cărți pentru bibliotecă (12 000 lei), aparate și instrumente pentru Laboratorul de fizică și chimie – 1 700 lei; colecții biologice și geografice – 1 000 lei; hărți și tablouri – 2 000 lei, un pian pentru școală – 38 300 lei⁴.

Școala a fost vizitată de istoricul Nicolae Iorga, prim-ministru și ministru al Instrucțiunii Publice și Cultelor. La 23 martie 1936, instituția a fost vizitată de prof. D. Gusti, președintele Institutului Social Român din București și directorul general al Fundației Culturale Regale „Principele Carol”⁵.

La 16 iunie 1936 în curtea Liceului de Băieți nr. 3 „Alexandru Donici” a fost dezvelită statuia din bronz a patronului acestei instituții de învățământ, a fabulistului numit de Mihai Eminescu „cuib de înțelepciune”. Monumentul a fost realizat la inițiativa directorului Liceului Leon T. Boga. Lucrarea a costat 130 000 lei. Pe soclul de granit cu dimensiunile de 1,35x1,50 x 2,80 m, proiectat de arhitectul Gh. Cupcea, erau fixate două plăci inscripționate. Pe prima era fixat următorul text: „Alexandru Donici 1806–1866. Așa e la omenire /Când în popor nu-i unire /Nicio treabă nu se face /Cu izbândă și cu pace”. Pe o altă placă era notat: „Ridicatu-s-a acest monument în anul 1936 luna iunie, ministru al instrucțiunii fiind C. Angelescu, inspector-șef I.I. Macovei, președinte al Comitetului Școlar C. Stere, directorul Liceului L.T. Boga”. Opera sculptorului Alexandru Plămădeală a fost pierdută în anul fatidic 1940⁶.

Pentru elevi se organizau diferite excursii în scopuri educativ-didactice⁷. Instituția dispunea de o bibliotecă bogată formată pe clase și o secție fundamentală (care însuma 9 000 de volume). Pentru această bibliotecă, Comitetul Școlar a investit până la 1 ianuarie 1933 suma de 251 975 lei. Școala dispunea de sală de gimnastică model, centru medical, baie, spălătorie, teren de sport. Pentru muzeul natural al Liceului s-a investit cca 800 000 lei⁸. În cadrul instituției activa Societatea pentru Studiarea Limbii și Literaturii Române⁹. În anii 1930 au fost editate „Anuarul Liceului” (Chișinău, Tipografia Dreptatea), „Unirea. Revista elevilor”. La Liceu studiau și gemenii belgieni Paul și Henri Vaneusen, copiii administratorului

¹ ANR, F. „Casa Școalelor”, 1933, d. 344, ff. 25-25v.

² *Ibidem*, f. 30.

³ *Ibidem*, ff. 19-19 v.

⁴ *Ibidem*, f. 35.

⁵ *Vizita D-lui Prof. D. Gusti la Chișinău*. În: *Sociologie Românească* (București), an. I, nr. 4, aprilie 1936, pp. 24-25.

⁶ Virgiliu Teodorescu, *Monumente ridicate în orașul Chișinău în 1918–1940*. În: *Anuarul Muzeului Național de Istorie a Moldovei*, anul I, 1992, p. 216.

⁷ *Excursie științifică la Dubăsari*. În: *Anuarul Liceului pentru Băieți „Alexandru Donici” pentru anul școlar 1934–1935*, Chișinău, 1936, pp. 5-6.

⁸ I.I. Macovei, *Istoricul Liceului „Al. Donici”*. În: *Unirea*, an. I, nr. 3, 1933, pp. 1-7.

⁹ *Activitatea Societății pentru Studiarea Limbii și Literaturii Române*. În: *Anuarul Liceului pentru Băieți „Alexandru Donici” pentru anul școlar 1934–1935*, 1936, p. 5.

liniei de tramvai din Chișinău¹. Printre absolvenții Liceului au fost istoricul și filologul Eugen Russev², lingvistul Nicolae Corlăteanu, compozitorul Alexei Stârcea, pictorul Igor Vieru, bibliograful Alexandru David, folcloristul Petre Ștefănuță. Un absolvent de seamă a fost și inginerul Alexandru Chiriac, autorul dicționarului „Membrii Sfatului Țării (1917–1918)”³.

În anul de studii 1937–1938, Liceul de Băieți nr. 1 „B.P. Hasdeu” a fuzionat cu Liceul de Băieți nr. 2 „Mihai Eminescu” și cu Liceul de Băieți nr. 3 „Alexandru Donici” având un număr de 1 200 de elevi, și ocupând, potrivit acestui indicator, locul doi în cadrul României întregite⁴.

Considerații finale

Transformat într-o instituție de învățământ de elită, „liceul țăranilor”, a devenit un simbol identitar al Basarabiei, spațiu specializat în domeniul agricol. A pregătit cadre notorii, care au menținut memoria instituțională și în perioada postbelică.

Sursă iconografică

Figura nr. 1. Liceul de Băieți nr. 3 „Alexandru Donici” din Chișinău. Sursă: Biblioteca Națională a României. Cota arhivistică: nr. 19032

¹ Алексей В. Симашкевич, *Dum spiro spero. Школьные годы*. În: *Revista Militară*. Studii de securitate și apărare, nr. 2 (22), 2019, c. 208.

² Arhiva Centrală a Academiei de Științe a Moldovei, F. 36 (Fondul personal al membrului corespondent E.M. Russev); Ion Valer Xenofontov, Iulia Malcoci, *Eugeniu Russev (1915–1982) – istoric între filologi, filolog între istorici*. În: Sesiunea științifică a Departamentului Istoria Românilor, Universală și Arheologie, ediția a 8-a, 27 mai 2022: *In memoriam Ion Niculiță (1939–2022): Program. Rezumatele comunicărilor* /Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Istorie și Filosofie; ed.: Aurel Zanoci, Chișinău, CEP USM, 2022, pp. 69-70.

³ Alexandru Chiriac, *Membrii Sfatului Țării (1917–1918): Dicționar*, București, Editura Fundației Culturale Române, 2001, 174 p.

⁴ Valeriu Popovschi, *Școlile secundare din Chișinăul interbelic*. În: *Chișinău. Enciclopedie* /Ed.: Iurie Colesnic, Chișinău, Editura Museum, 1997, p. 501.

Figura nr. 2. Foaie de titlu a publicației *Unirea*. Revista elevilor Liceului de Băieți nr. 3 „Alexandru Donici” /fondată de elevii clasei a V-a, anul școlar 1932–1933, Chișinău, Tipografia Băncii Centrale Cooperative, an. I, nr. 3, 1933, p. 1.

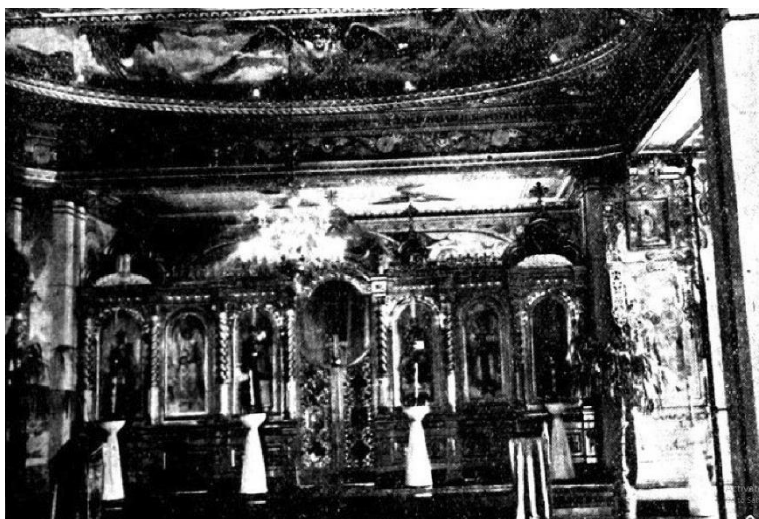

Figura nr. 3. Capela Liceului în care s-a oficiat primul Te-Deum în românește la deschiderea lucrărilor Sfatului Țării. Sursă: *Unirea*. Revista elevilor Liceului de Băieți nr. 3 „Alexandru Donici”, an. I, nr. 3, 1933, p. 9.

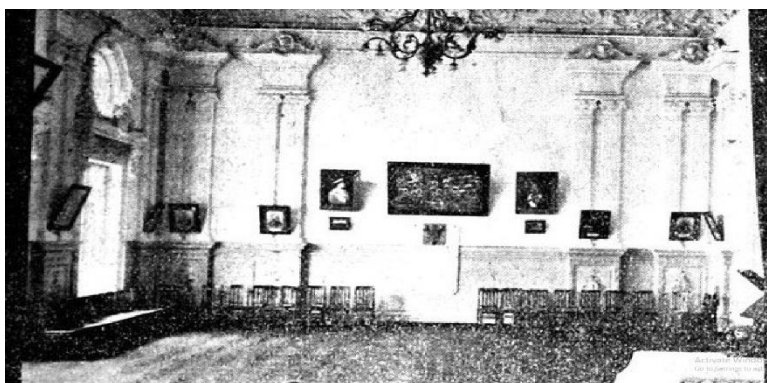

Figura nr. 4. Sala de festivități în care Sfatul Țării a votat Unirea Basarabiei cu România (27 martie/9 aprilie 1918). Sursa: *Unirea*. Revista elevilor Liceului de Băieți nr. 3 „Alexandru Donici”, an. I,

nr. 3, 1933, p. 13.

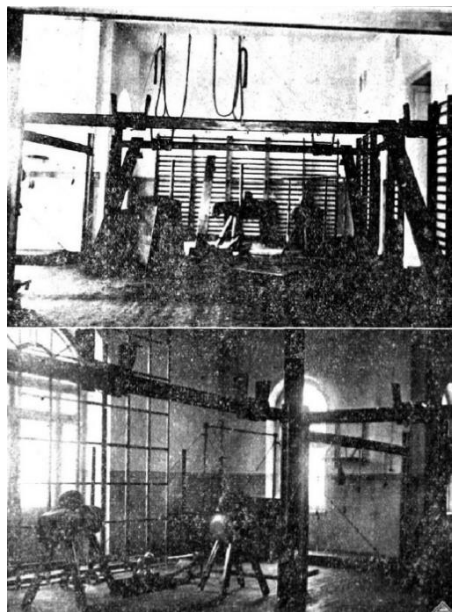

Figura nr. 5. Vederi din sala de educație fizică din cadrul Liceului. Sursă: *Unirea*. Revista elevilor Liceului de Băieți nr. 3 „Alexandru Donici”, an. I, nr. 3, 1933, p. 2.

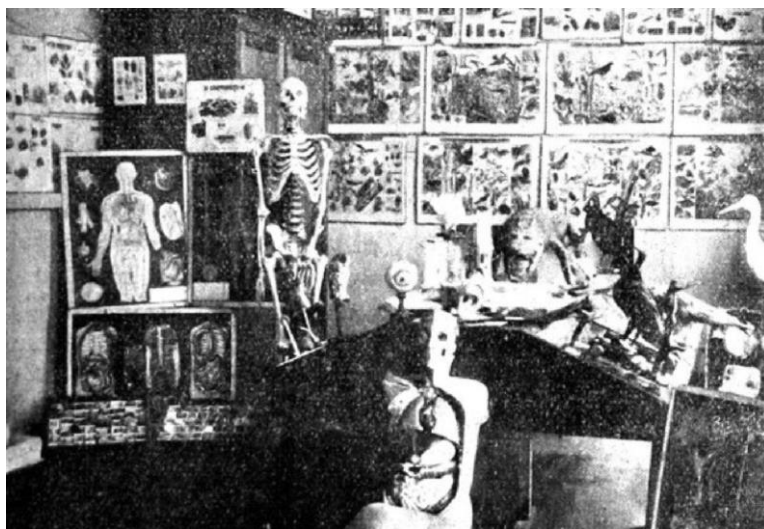

Figura nr. 6. Muzeul de Științe Naturale al Liceului. Sursă: *Unirea*. Revista elevilor Liceului de Băieți nr. 3 „Alexandru Donici”, an. I, nr. 3, 1933, p. 3.

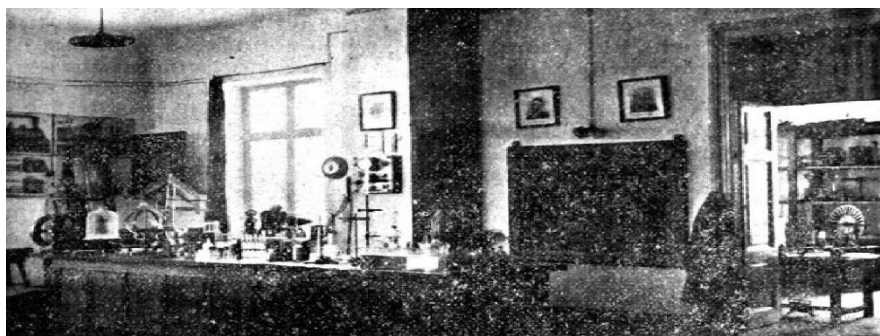

Figura nr. 7. Cabinetul de Fizică și Laboratorul de Chimie al Liceului. Sursă: *Unirea*. Revista elevilor Liceului de Băieți nr. 3 „Alexandru Donici”, an. I, nr. 3, 1933, p. 5.

Figura nr. 8. Veceslav Harnaj, elev în clasa a V-a. Sursă: *Unirea*. Revista elevilor Liceului de Băieți nr. 3 „Alexandru Donici”, an. I, nr. 3, 1933, p. 18.

Figura nr. 8. Vitalie Ciolac, elev în clasa a VII-a. Sursă: *Unirea*. Revista elevilor Liceului de Băieți nr. 3 „Alexandru Donici”, an. I, nr. 3, 1933, p. 7.

Figura nr. 9. „Hercules” lucrat în modelul de ghips de elevul Ivancenco Gheorghe, clasa a VII-a. Sursă: *Unirea*. Revista elevilor Liceului de Băieți nr. 3 „Alexandru Donici”, an. I, nr. 3, 1933, p. 22.